

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

ES tiesību akti: labāki rezultāti līdz ar labāku piemērošanu

(2017/C 18/02)

1. Ievads

Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tiesiskumu, un ar tiesību aktiem tā tiecas nodrošināt politikas un prioritāšu īstenošanu dalībvalstīs⁽¹⁾. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 1. punktu Komisija atbild par tiesību efektīvu piemērošanu, īstenošanu un izpildes nodrošināšanu. Tā ir svarīga Ž. K. Junkera vadītās Komisijas politisko prioritāte un spēcīgs virzītājspēks, mudinot Komisiju īstenot labāku likumdošanas procesu⁽²⁾.

Eiropiešiem ir svarīgi, lai ES noteikumi – gan attiecībā uz pamatbrīvībām, pārtikas un produktu nekaitīgumu, gan gaisa kvalitāti, gan vienotās valūtas aizsardzību – tiktu efektīvi īstenoti, jo tie ietekmē viņu ikdienu. Tas ietilpst vispārējās interesēs. Nereti, vairāk pievēršoties konkrētiem jautājumiem – par automašīnu emisiju pārbaudēm, ūdens piesārņojumu, nelikumīgiem atkritumu poligoniem, transporta drošību un aizsardzību –, izrādās, ka problēmas rada nevis ES tiesību aktu neesamība, bet gan to neefektīva piemērošana. Tieši tāpēc ir vajadzīga stabila, iedarbīga un efektīva izpildes sistēma, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis pilnībā piemēro, īsteno un izpilda ES tiesību aktus, kā arī nodrošina atbilstošu palīdzību iedzīvotājiem.

Sabiedrības un uzņēmumu pārstāvji ievērojami sekmē Komisijas veikto uzraudzību, sniedzot ziņojumus par trūkumiem ES tiesību piemērošanā dalībvalstīs. Komisija atzīst sudzību būtisko nozīmi, apzinot ES tiesību aktu pārkāpumus.

Pašreizējā Komisijas īstenotā izpildes nodrošināšanas politika paredz uzraudzīt to, kā tiek piemēroti un īstenoti ES tiesību akti, kopā ar dalībvalstīm risinot problēmas, nolūkā tādējādi novērst visus iespējamus tiesību aktu pārkāpumus, attiecīgā gadījumā ierosinot prasību par pārkāpumu. Pēdējo 15 gadu laikā šī politika ir pilnveidota un pakāpeniski nostiprināta. Galvenajos 2002. gada⁽³⁾ un 2007. gada⁽⁴⁾ paziņojumos ir izklāstīts regulējums uzraudzības uzlabošanai, partnerību un problēmu risināšanas iespēju stiprināšanai, kā arī pārkāpumu lietu pārvaldības pilnveidošanai un pārredzamības uzlabošanai.

Papildus pārkāpumu pārvaldībai Komisija ir izstrādājusi tiesiskuma mehānismu⁽⁵⁾, ko tā piemēroja gadījumos, kad “valsts tiesiskuma nodrošinātāji” šķietami vairs nespēj efektīvi novērst sistēmisku draudu tiesiskumam kādā dalībvalstī, turklāt šo draudu nevar novērst, īstenojot pienākumu neizpildes procedūru. Tātad tiesiskuma nodrošināšana ir priekšnoteikums visu no Līgumiem izrietošo tiesību un saistību ievērošanai.

(1) LES 2. pants: “Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

(2) 2014. gada 15. jūlija Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai un priekšsēdētāja 2014. gada 1. novembra misijas vēstules priekšsēdētāja vietniekam un komisāriem.

(3) 2003. gada 16. maija paziņojums “Better monitoring of the application of Community law” (“Labāka Kopienas tiesību aktu piemērošanas pārraudzība”), COM(2002) 725 final/4.

(4) 2007. gada 5. septembra paziņojums “Rezultātu Eiropa – Kopienas tiesību aktu piemērošana”, COM(2007) 502 galīgā redakcija.

(5) 2014. gada 11. marta paziņojums “Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai”, COM(2014) 158 final.

Turklāt Ž. K. Junkera vadītā Komisija ir pieņēmusi vēl koncentrētāku pieeju politikas un likumdošanas procesa veidošanai. Tā izstrādājusi racionalizētu darba programmu, kuras pamatā visos politikas sagatavošanas posmos ir kvalitatīva analīze un sabiedriskā apspriešanās ar ieinteresētajām pusēm. Šis jaunais darba stils – labāka regulējuma programmas pamats – ir vērst uz to, lai nodrošinātu, ka ikviens ES noteikumu kopumā ietvertais pasākums atbilst paredzētajam mērķim, ir viegli īstenojams un tiek ieviests visā ES. Paziņojumā “Labāks regulējums: labāki rezultāti spēcīgākai Savienībai” Komisija pauž apņemšanos veicināt tiesību aktu efektīvāku piemērošanu, īstenošanu un izpildes nodrošināšanu⁽¹⁾.

Saskaņā ar nesenu parakstīto Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu⁽²⁾ Eiropas Parlaments, Padome un Komisija atzīst, ka ir kopīgi atbildīgas par augstas kvalitātes Savienības tiesību aktu pieņemšanu. Kopīgā deklarācija par ES likumdošanas prioritātēm 2017. gadā vēlreiz apliecina apņemšanos veicināt spēkā esošo tiesību aktu pienācīgu īstenošanu un izpildi⁽³⁾.

Par spūti iepriekš minētajam ES tiesību aktu piemērošana un īstenošana joprojām ir izaicinājums, tāpēc vispārējo interešu labā lielāka uzmanība jāpievērš izpildes nodrošināšanai. Tā atbalsta un papildina politisko prioritāšu ieviešanu. Nosakot savas politiskās prioritātes, Komisija vairāk uzmanības pievērš ne tikai jaunu tiesību aktu ierosināšanai, bet arī to izpildes nodrošināšanai. Būtu jāatzīst, ka paveiktais darbs nolūkā nodrošināt efektīvu spēkā esošo ES tiesību aktu izpildi ir ne mazāk svarīgs kā jaunu tiesību aktu izstrāde. Lai ES tiesību aktu sniegtās priekšrocības izjustu arī sabiedrība, ir jāstiprina Komisijas un dalībvalstu partnerība, jo dalībvalstīm ir ļoti būtiska loma ES tiesību aktu īstenošanā. Vienlaikus arī iedzīvotāji, nozaru un uzņēmumu asociācijas, sociālie partneri, Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja, kā arī pilsoniskā sabiedrība ir aicinātas palīdzēt Komisijai strukturētāk apzināt problēmas.

Šajā paziņojumā izklāstīts, kādā veidā Komisija pastiprinās centienus ES tiesību aktu piemērošanas, īstenošanas un izpildes nodrošināšanā saskaņā ar Ž. K. Junkera vadītās Komisijas pausto apņemšanos būt “lielāki un vērienīgāki lielās lietās, bet mazāki un pieticīgāki mazās lietās”⁽⁴⁾. Tas nozīmē stratēģiskāku pieeju izpildes nodrošināšanai saistībā ar pārkāpumu novēršanu. Tajā arī sniegts pārskats par citiem pasākumiem, ko Komisija īsteno, lai palīdzētu dalībvalstīm un sabiedrībai nodrošināt ES tiesību aktu efektīvu piemērošanu.

2. Sadarbība ar dalībvalstīm ES tiesību aktu izpildē

Dalībvalstīm ir galvenā atbildība ES tiesību aktu pareizā transponēšanā, piemērošanā un īstenošanā⁽⁵⁾. Turklāt tām ir jānodrošina pietiekami tiesību aizsardzības līdzekļi, lai garantētu efektīvu tiesisko aizsardzību jomās, uz kurām attiecas ES tiesības. Tātad, ja saskaņā ar ES tiesību aktiem valsts līmenī tiek skartas iedzīvotāju tiesības, sabiedrībai ir jābūt pieejamiem ātriem un efektīviem valsts tiesiskās aizsardzības mehānismiem. Šajā sakarībā ir jāievēro efektīvas tiesiskās aizsardzības princips, kas minēts Līgumā⁽⁶⁾. Valstu tiesas ir “parastās tiesas”, kuru uzdevums ir apstiprināt ES tiesību aktus un palīdzēt efektīvi nodrošināt to izpildi individuālās lietās. Tās ir kompetentas izskatīt fizisku personu prasības, tām lūdzot aizsardzību pret tādiem valstu pasākumiem, kuri neatbilst ES tiesību aktiem, vai lūdzot finansiālu kompensāciju par šādu pasākumu radīto kaitējumu.

Lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot ES tiesību aktus un lai nodrošinātu, ka tās pilda savu pienākumu pareizi piemērot ES tiesību aktus, Komisija piedāvā plašu instrumentu klāstu. Tie ir gan preventīvi pasākumi, gan pasākumi agrīnai problēmu risināšanai un proaktīvai uzraudzībai vai mērķorientētai izpildes nodrošināšanai. Turpmāk tekstā izklāstīts, kādā veidā tiks uzlaboti pašreizējie atbalsta pasākumi.

Dialogs

ES tiesību aktu pārkāpums nav ikdienišķs jautājums, un par to ir savlaicīgi jārunā atbilstoši augstā līmenī. Lai proaktīvi pārrunātu atbilstību ES tiesību aktiem, Komisija un dalībvalstis tiek aicinātas rīkot augsta līmeņa divpusējas tikšanās, turklāt šādas tikšanās tiks sistemātiski rīkotas attiecībā uz virkni likumdošanas jomu. Piemēram, kā paredzēts vienotā tirgus stratēģijā⁽⁷⁾, Komisija organizēs dialogus ar dalībvalstīm par atbilstību. To ietvaros var pārrunāt pārkāpumu lietas, kā arī plašākus jautājumus par izpildes nodrošināšanu.

⁽¹⁾ 2016. gada 14. septembra paziņojums “Labāks regulējums: labāki rezultāti spēcīgākai Savienībai”, COM(2016) 615 final.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Komisijas iestāžu nolīgums par labāku likumdošanas procesu (OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.).

⁽³⁾ Kopīga deklarācija par ES likumdošanas prioritātēm 2017. gadā, ko 13. decembrī parakstīja Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas priekšsēdētāji.

⁽⁴⁾ 2014. gada 15. jūlija Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai un priekšsēdētāja 2014. gada 1. novembra misijas vēstules priekšsēdētāja vietniekam un komisāriem.

⁽⁵⁾ LES 4. panta 3. punkts, kā arī LESD 288. panta 3. punkts un 291. panta 1. punkts.

⁽⁶⁾ LES 19. panta 1. punkta otrā daļa un Pamattiesību hartas 47. pants.

⁽⁷⁾ 2015. gada 28. oktobra paziņojums “Vienotā tirgus pilnīgošana – plašākas iespējas cilvēkiem un uzņēmējdarbībai”, COM(2015) 550 final.

Lai veicinātu īstenošanu un novērtētu šo tiesību aktu īstenošanu praksē, Komisija arī turpmāk izmantos jau izveidotās komitejas un ekspertu grupas, kā arī Eiropas aģentūru nozīmīgo atbalstu. Šajos forumos rīkotās pārrunas ir pierādījušas, ka tādejādi var efektīvi panākt dalībvalstu apņemšanos īstenot ES tiesību aktus, turklāt šādi izpaužas Komisijas un dalībvalstu patiesas sadarbības pamata princips. Turklāt dialogs par īpašu noteikumu attiecībā uz ES tiesību aktu īstenošanu, kas ir arī priekšnosacījums efektīvai Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanai ⁽¹⁾, palīdz garantēt ES tiesību aktu pilnīgu un savlaicīgu transponēšanu.

Pārkāpumi ir nekavējoties jānovērš. Komisijai un dalībvalstīm ir ātri jāizmeklē tiesību aktu pārkāpumi. Nolikā ātri un savlaicīgi attiecīgos gadījumos novērst iespējamus ES tiesību aktu pārkāpumus tika izveidots strukturētais Komisijas un dalībvalstu dialoga problēmu risināšanai, kas zināms kā *EU Pilot*. Tā mērķis nav pildzināt pienākumu neizpildes procedūru, kas pati par sevi ir viens no veidiem, kā sākt problēmu risināšanas dialogu ar dalībvalsti. Tāpēc Komisija sāks pienākumu neizpildes procedūru, neatsaucoties uz *EU Pilot* problēmu risināšanas mehānismu, izņemot gadījumus, kad *EU Pilot* uzsākšana attiecīgos gadījumos būtu izdevīga ⁽²⁾.

Dalībvalstu spēju veidošana

Komisija mudinās dalībvalstis un palīdzēs tām uzlabot spējas attiecībā uz ES tiesību aktu izpildes nodrošināšanu, kā arī paredzēs tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai nodrošinātu, ka ES tiesību aktu galalietotāji – privātpersonas vai uzņēmumi – var pilnībā izmantot savas tiesības ⁽³⁾. Šajā sakarībā būtiska nozīme ir sadarbības tīkliem un paraugprakses apmaiņai. Komisija arī turpmāk sadarbosies ar valstu iestādēm, izmantojot virkni sadarbības tīklu, lai nodrošinātu to, ka ES tiesību akti tiek efektīvi un konsekventi piemēroti. Piemēram, elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu iekšējā tirgus jomā Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde palīdz un konsultē gan Komisiju, gan valstu regulatīvās iestādes jautājumos par ES elektronisko komunikāciju tiesiskā regulējuma īstenošanu. Arī ar Eiropas Konkurences tīkla starpniecību var efektīvi un saskaņīgi īstenot noteikumus konkurences jomā. Būtiska nozīme ir Eiropas Savienības tīklam vides tiesību aktu ieviešanai un īstenošanai, jo īpaši tāpēc, ka tas atvieglo paraugprakses apmaiņu jautājumos par vides *acquis* izpildes nodrošināšanu un obligāto pārbaudes prasību ievērošanu. Šā tīkla ietvaros paveiktais tiks atspoguļots gaidāmajās iniciatīvās ar mērķi palīdzēt dalībvalstīm nodrošināt atbilstību ES vides tiesību aktiem ⁽⁴⁾. Darba grupai personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi (tā sauktā 29. panta darba grupa) ir nozīmīga loma, piemērojot tiesību aktus datu aizsardzības jomā. Pēc tam, kad stāsies spēkā jaunais ES datu aizsardzības regulējums ⁽⁵⁾, to aizvietos Eiropas Datu aizsardzības kolēģija.

ES tiesību akti (piemēram, datu aizsardzības, vienlīdzības, enerģētikas, transporta, finanšu pakalpojumu jomā) paredz, ka to īstenošanā un izpildes nodrošināšanā būtiska loma ir neatkarīgām administratīvām iestādēm vai inspekcijām. Tāpēc Komisija pievērsīs īpašu uzmanību tam, lai nodrošinātu, ka šiem uzraugiem ir pieejams pietiekams skaits atbilstošu instrumentu šo uzdevumu izpildei. Piemēram, Komisija uzskata, ka valstu kompetentajām iestādēm būtu jāpiešķir pilnvaras labākai konkurences noteikumu izpildīšanas panākšanai. To var panākt, piemēram, nodrošinot, ka šīs iestādes darbojas neatkarīgi un to rīcībā ir pietiekami spēcīgi instrumenti un resursi, lai tās Eiropā varētu spēcīgāk nodrošināt konkurenci, uzlabot tirgu konkurētspēju un dot patērētājiem labāku izvēli attiecībā uz kvalitatīvākām precēm un pakalpojumiem par zemākām cenām. Cits būtisks aspekts ir valstu elektronisko komunikāciju pakalpojumu regulatīvo iestāžu, enerģētikas nozares, dzelzceļa regulatīvo iestāžu, kā arī valsts finanšu uzraudzības iestāžu neatkarība ⁽⁶⁾. Finanšu nozarē Eiropas

⁽¹⁾ 1. pants Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulā (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006.

⁽²⁾ Tagad darba vienošanās ar dalībvalstīm, kas saistīta ar *EU Pilot* procedūru, tiks attiecīgi pielāgota.

⁽³⁾ Kā minēts paziņojumā par vienotā tirgus stratēģiju (COM(2015) 550 final), Komisija iedarbinās vispusīgu pasākumu kompleksu, lai vēl enerģiskāk nepieļautu neatbilstīgus ražojumus ES tirgū, stiprinot tirgus uzraudzību un pareizi stimulējot komersantus.

⁽⁴⁾ Sk. Komisijas paziņojumu COM(2016) 710 final "Komisijas 2017. gada darba programma. Panākot tādu Eiropu, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv", 10. prioritāte.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīva (ES) 2016/880 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI.

⁽⁶⁾ Sk. Pamatdirektīvas 2002/21/EK attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem 3. panta 3.a. punktu un Direktīvas 2012/34/ES, ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu, 55. pantu, kā arī Direktīvas 2013/36/ES (CRD IV) 4. panta 4. punktu, Direktīvas 2009/138/EK (Maksātnešpēja II) 27. un turpmākos pantus un Direktīvas 2014/65/ES (FITD II) 123. apsvērumu.

uzraudzības iestāde var veikt izmeklēšanu un īstenot turpmākus pasākumus, ja valsts kompetentā iestāde nav izpildījusi savas saistības saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem⁽¹⁾. Eiropas pusgada, ES ekonomikas politikas saskaņošanas ikgadējā cikla ietvaros un vajadzības gadījumā ar īpašiem tiesību aktiem Komisija mudinās modernizēt izpildiestādes. Piemēram, Komisija ir nākusi klajā ar priekšlikumu pārskatīt Regulu par sadarbību patērētāju aizsardzības jomā⁽²⁾, kura mērķis ir palielināt dalībvalstu spēju novērst patērētāju tiesību pārkāpumus, īpaši tiešsaistes vidē.

Komisija arī turpmāk Eiropas pusgada ietvaros palīdzēs dalībvalstīm uzlabot to tiesu sistēmu efektivitāti un, nodrošinot ES līdzekļus, atbalstīs tiesu iestāžu reformas un tiesisko apmācību. Šajā procesā izmanto arī ES rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā⁽³⁾, jo ar to salīdzinoši pārskata valstu tiesu sistēmu kvalitāti, neatkarību un efektivitāti. Tas ļauj vieglāk konstatēt nepilnības un paraugpraksi, kā arī novērot progresu. Komisija vairāk atbalstīs valstu tiesu sistēmu stiprināšanu. Arī turpmāk tiks veicinātas valstu tiesnešu un citu praktizējošo juristu apmācību programmas. Komisija un valstu tiesneši sekmīgi sadarbojas nolūkā nodrošināt konkurences noteikumu⁽⁴⁾ un vides tiesību aktu⁽⁵⁾ ievērošanu un ar Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla⁽⁶⁾ starpniecību sekmēt tiesu sadarbību civillietās un komercietās. Tas liecina, ka pieredzes apmaiņu var vēl pilnveidot. Komisijas interpretējošais paziņojums par tiesību aizsardzības līdzekļiem vides lietās atbalstīs minētos centienus⁽⁷⁾.

Komisija stiprinās sadarbību ar Eiropas ombudu tīklu, kuru koordinē Eiropas ombude un kurā apvienojas valstu un reģionālie ombudi ar mērķi veicināt labu pārvaldību ES tiesību piemērošanā valsts līmenī.

Labāks likumdošanas process palīdz labāk piemērot un īstenot tiesību aktus

Parlaments, Padome un Komisija pauž politisko gribu uzlabot likumdošanas procesa kvalitāti un pārskatīt spēkā esošos tiesību aktus, vajadzības gadījumā atjauninot tos. Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ir apstiprināta šo iestāžu apņemšanās nodrošināt kvalitatīvu regulējumu, nodrošinot, ka tajā ir ņemtas vērā iedzīvotāju un uzņēmumu vajadzības. Juridisko noteiktību un labāku piemērošanu veicina skaidra tiesību aktu izstrāde un tekstu pieejamība. Ja tiesību akti ir skaidri un pieejami, tos var efektīvi īstenot, turklāt iedzīvotāji un ekonomikas dalībnieki var vieglāk saprast savas tiesības un pienākumus, savukārt tiesu vara var nodrošināt to izpildi.

Tāpēc politikas izstrādes posmā ir svarīgi ņemt vērā konkrētus ES tiesību aktu īstenošanas un piemērošanas aspektus. Komisijas pamatnostādnēs labākam regulējumam⁽⁸⁾ ir sniegtas norādes Komisijas dienestiem par to, kā sagatavot "īstenošanas plānus", lai apzinātu iespējamās grūtības, ar kurām dalībvalstis sastopas, īstenojot ES tiesību aktus, un piedāvātu risinājumus šo risku mazināšanai. Turklāt, gatavojot priekšlikumus direktīvām, Komisija sadarbojas ar dalībvalstīm, lai noteiktu, vai ir nepieciešami paskaidrojošie dokumenti, kuros nosaka saistību ar valstu īstenojamiem transponēšanas pasākumiem⁽⁹⁾.

Lai nodrošinātu ES tiesību aktu pareizu transponēšanu, piemērošanu un īstenošanu, ir svarīgi garantēt pārredzamību. Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu pausts aicinājums dalībvalstīm informēt savus iedzīvotājus par ES direktīvu transponēšanu un valsts transponēšanas aktā (vai saistītā dokumentā) iekļaut nepārprotamu norādi, ja tiek pievienoti elementi, kas nekādā ziņā nav saistīti ar konkrēto ES tiesību aktu.

(1) Regula (ES) Nr. 1093/2010, ar ko izveido Eiropas Banku iestādi, Regula (ES) Nr. 1094/2010, ar ko izveido Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi, un Regula (ES) Nr. 1095/2010, ar ko izveido Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi.

(2) 2016. gada 25. maija priekšlikums pārskatīt Regulu par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā, COM(2016) 283 final.

(3) 2016. gada 11. aprīļa paziņojums "2016. gada ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā", COM(2016) 199 final.

(4) Komisijas Paziņojums – Grozījumi Komisijas paziņojumā par sadarbību starp Komisiju un ES dalībvalstu tiesām EKL 81. un 82. panta piemērošanā (OV C 256, 5.8.2015., 5. lpp.).

(5) http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm.

(6) Padomes 2001. gada 28. maija Lēmums 2001/470/EK, ar ko izveido Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās (OV L 174, 27.6.2001., 25. lpp.).

(7) "Komisijas 2017. gada darba programma. Panākot tādu Eiropu, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv", COM(2016) 710 final 10. prioritāte.

(8) Paziņojums "Labāks regulējums labāku rezultātu sasniegšanai – ES programma", COM(2015) 215 final, 19.5.2015.

(9) Politika ir izklāstīta: 1) Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgajā politiskajā deklarācijā (OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.); 2) Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas (2011. gada 27. Oktobra) kopīgajā politiskajā deklarācijā (OV C 369, 17.12.2011., 15. lpp.).

3. Stratēģiskāka pieeja Komisijas īstenotajiem izpildes pasākumiem

Prioritāšu noteikšana

Komisija sekmē vispārējās Savienības intereses un nodrošina Līgumu piemērošanu. Tā kā Komisija ir Līgumu ievērošanas sargātāja, tai ir pienākums uzraudzīt dalībvalstu pasākumus ES tiesību aktu īstenošanā un ar Eiropas Savienības Tiesas īstenotās kontroles starpniecību nodrošināt, ka dalībvalstu tiesību akti un prakse atbilst ES tiesību aktiem⁽¹⁾.

Pildot tai uzticēto lomu, Komisijai ir rīcības brīvība lemt par to, vai būtu jāsāk pienākumu neizpildes procedūra un kad tas darāms, vai arī lieta iesniedzama Tiesā⁽²⁾. Tādēļ tiesu praksē tiek atzīts, ka tajos gadījumos, kad Komisija atsakās ierosināt pienākumu neizpildes procedūru, fiziskām personām iesniegt prasību pret Komisiju neizdosies⁽³⁾.

Apņemšanās būt "lielāka un vērienīgāka lielās lietās, bet mazāka un pieticīgāka mazās lietās" būtu jāietver arī stratēģiskākā un efektīvākā pieejā īstenošanas nodrošināšanai saistībā ar pienākumu neizpildes izskatīšanu. Īstenojot šo pieeju, Komisija arī turpmāk atziniņi vērtēs individuālo sūdzību būtisko nozīmi plašāku problēmu noteikšanā saistībā ar to ES tiesību aktu izpildes nodrošināšanu, kas skar iedzīvotāju un uzņēmumu intereses.

Ir svarīgi, lai Komisija stratēģiski izmantotu savu rīcības brīvību nolūkā koncentrēties un par prioritāti izvirzīt savus izpildes nodrošināšanas pasākumus attiecībā uz visbūtiskākajiem ES tiesību aktu pārkāpumiem, kas skar Eiropas iedzīvotājus un uzņēmumus. Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija attiecībā uz pārkāpumiem, kas kavē būtisku ES politisko mērķu īstenošanu vai kas apdraud četras pamatbrīvības, rīkosies izlēmīgi⁽⁴⁾.

Komisija kā prioritāti izskatīs lietas, kurās dalībvalstis nav ziņojušas par transponēšanas pasākumiem vai ir nepareizi transponējušas direktīvas; nav ievērojušas Tiesas spriedumu, kā noteikts LESD 260. panta 2. punktā; ir radījušas nopietnu kaitējumu ES finanšu interesēm vai ir pārkāpušas ES ekskluzīvās tiesības, ko paredz LESD 2. panta 1. punkts, to lasot saistībā ar LESD 3. pantu.

Pienākums īstenot pasākumus, kas nepieciešami, lai ievērotu Tiesas spriedumu, īpaši attiecas uz gadījumiem, kad vajadzīgais pasākums ir saistīts ar dalībvalsts tiesību sistēmas sistēmiskām nepilnībām. Tāpēc Komisija īpašu vērību veltīs pārkāpumiem, kas liecina par sistēmiskām nepilnībām, kuras kaitē ES iestāžu sistēmas darbībai. Tas jo īpaši attiecas uz pārkāpumiem, kuri ietekmē valsts tiesu sistēmas spēju veicināt ES tiesību aktu efektīvu izpildi. Tāpēc Komisija aktīvi izskatīs visas ar valstu noteikumiem vai vispārējo praksi saistītas lietas, kas kavē Tiesas prejudiciāla nolēmuma tiesvedību, vai lietas, kurās valsts tiesību akti kavē valsts tiesas atzīt ES tiesību aktu pārkāpumu. Tā izskatīs arī lietas, kurās valstu tiesību akti neparedz nekādas efektīvas tiesiskās aizsardzības procedūras ES tiesību aktu pārkāpuma gadījumā vai citā veidā kavē valstu tiesu sistēmas nodrošināt ES tiesību aktu efektīvu piemērošanu atbilstoši tiesiskuma prasībām un ES Pamattiesību hartas 47. pantam.

Papildus šīm lietām Komisija pievērš uzmanību tam, lai nodrošinātu valsts tiesību aktu atbilstību ES tiesību aktiem, jo nepareizi valsts tiesību akti sistemātiski grauj iedzīvotāju spēju aizstāvēt savas tiesības, tostarp pamattiesības, un pilnībā izmantot ES tiesību aktu sniegtās priekšrocības. Komisija pievērš uzmanību arī lietām, kuras liecina par to, ka dalībvalsts pastāvīgi nespēj pareizi piemērot ES tiesību aktus.

⁽¹⁾ LES 17. panta 1. punkts.

⁽²⁾ Sk. īpaši: Tiesas 1989. gada 6. decembra spriedumu Komisija/Griekija C-329/88, ECLI:EU:C:1989:395; Tiesas 1994. gada 1. jūnija spriedumu Komisija/Vācija C-317/92, ECLI:EU:C:1994:212; Tiesas 2009. gada 6. oktobra spriedumu Komisija/Spānija C-562/07, ECLI:EU:C:2009:614; Vispārējās tiesas 1995. gada 14. septembra spriedumu *LeFebvre* un citi / Komisija T-571/93, ECLI:EU:T:1995:163; Tiesas 2009. gada 19. maija spriedumu Komisija/Itālija C-531/06, ECLI:EU:C:2009:315.

⁽³⁾ Sk. 1995. gada 14. septembra spriedumu *LeFebvre* un citi / Komisija T-571/93, ECLI:EU:T:1995:163.

⁽⁴⁾ Īpaši kā šobrīd noteikts Eiropadomes 2014. gada 27. jūnija stratēģiskajā programmā un 2014. gada 15. jūlija Politikas pamatnostādņēs nākamajai Eiropas Komisijai.

Ņemot vērā Komisijas rīcības brīvību lemt par izskatāmajām lietām, tā pārbaudīs, vai pārkāpums ietekmē svarīgu ES politisko mērķu sasniegšanu, piemēram, vai tiek pārkāptas Līgumā noteiktās pamatbrīvības, kā dēļ rodas konkrētas problēmas iedzīvotājiem vai uzņēmumiem, kuri vēlas pārcelties vai veikt darījumus starp dalībvalstīm, kā arī, vai varētu rasties sistēmiska ietekme pārrobežu līmenī. Tas ļaus izšķirt lietas pēc to pievienotās vērtības, kuru var iegūt, īstenojot pienākumu neizpildes procedūru, savukārt slēgt lietas, ja Komisija uzskatīs, ka no politikas viedokļa tāda rīcība būtu atbilstoša. Šo rīcības brīvību Komisija īpaši izmantos gadījumā, ja par to pašu jautājumu saskaņā ar LESD 267. pantu tiks gaidīts prejudiciāls nolēmums un Komisijas rīcība būtiski nepaātrinātu lietas atrisināšanu, kā arī gadījumā, ja pienākumu neizpildes procedūra būtu pretrunā likumdošanas priekšlikumā paustajai komisāru kolēģijas nostājai.

Nereti atsevišķu kategoriju lietas var sekmīgi atrisināt, izmantojot citus, atbilstošākus ES un valstu līmenī pieejamus mehānismus. Tas jo īpaši attiecas uz individuālām lietām par nepareizu piemērošanu, kas nerada principiālas šaubas, ja trūkst pietiekamu pierādījumu par vispārēju praksi, ja ir problēmas saistībā ar valstu tiesību aktu atbilstību ES tiesībām vai sistemātisku ES tiesību aktu neievērošanu. Šādos gadījumos, ja pastāv efektīva tiesību aizsardzība, Komisija parasti aicinās sūdzību iesniedzējus vērsties attiecīgajā iestādē valsts līmenī

Atbilstības novērtējuma stiprināšana

Lai īstenotu šo pieeju, ir strukturētāk, sistemātiskāk un efektīvāk jānovērtē tie valstu transponēšanas un atbilstības pasākumi, ar ko īsteno ES tiesību aktus. Veicot šos novērtējumus, tiks izmantotas jaunas metodes. Piemēram, Komisija izstrādā datu analītisko instrumentu nolūkā pilnveidot vienotā tirgus tiesību aktu uzraudzību⁽¹⁾. Ar šo instrumentu būtu jāpārbauda novērtējums, kurā pārbauda valsts īstenoto pasākumu atbilstību ES tiesību aktiem, kā arī jāidentificē nepilnības un nepareizas transponēšanas gadījumi un, iespējams, jākonstatē pārmērīgas reglamentēšanas pasākumi, kas nav saistīti ar direktīvu transponēšanu. Sūdzības var atklāt kopīgās dalībvalstu nepilnības direktīvas transponēšanā, neradot nekādu ietekmi uz sūdzības iesniedzēju. Saņemot šādas sūdzības, parasti tiek veikts atbilstības novērtējums, un Komisija šos jautājumus parasti skatīs plašākā atbilstības novērtējuma kontekstā, nevis izmeklēs individuālo sūdzību.

Sankcijas, ko piemēro gadījumā, ja netiek ziņots par transponēšanas pasākumiem

Komisija lielu uzmanību pievērš savlaicīgai direktīvu transponēšanai. Šajā sakarībā Komisija sev ir noteikusi 12 mēnešu termiņu, kura laikā pienākumu neizpildes lietas tai ir jānodod Tiesai, ja direktīvas transponēšana joprojām kavējas⁽²⁾. Tā kā viena no prioritātēm ir nodrošināt savlaicīgu informēšanu par transponēšanas pasākumiem, Komisija ir iecerējusi pilnībā izmantot LESD 260. panta 3. punktā paredzētās iespējas, lai stiprinātu savu pieeju sankcijām šādos gadījumos.

Ar Lisabonas līgumu tika ieviesti svarīgi noteikumi par finanšu sankcijām, lai motivētu dalībvalstis savlaicīgi savu valstu tiesību sistēmās transponēt direktīvas, kas pieņemtas saskaņā ar likumdošanas procedūru (LESD 260. panta 3. punkts). Par spīti tam dalībvalstis tomēr kavē transponēšanai noteiktos termiņus. 2015. gada nogalē joprojām nebija slēgtas 518 pārkāpumu lietas par tiesību aktu novēlotu transponēšanu, proti, par 19 % vairāk nekā 2014. gada nogalē, kad bija ierosināta 421 šāda lieta⁽³⁾. Atsevišķos gadījumos dalībvalstis līdz pat pēdējam Komisijas ierosinātās tiesvedības brīdim tā arī netransponē direktīvu, tādējādi iegūstot ievērojami vairāk laika savu saistību izpildei.

Komisija 2011. gada paziņojumā par Līguma 260. panta 3. punkta īstenošanu⁽⁴⁾ paziņoja, ka pārkāpumu lietās saistībā ar to, ka netiek transponēta likumdošanas direktīva, tā parasti lūdz Tiesu noteikt tikai kavējuma naudu. Tomēr Komisija arī norādīja, ka tai ir tiesības attiecīgos gadījumos lūgt Tiesu piespriest arī sodanaudu. Turklāt Komisija paziņoja, ka, ņemot vērā dalībvalstu reakciju uz īstenoto pieeju lūgt periodiski samaksāt vienīgi kavējuma naudu, tā pārskatīs savu praksi, proti, praksi parasti nelūgt piespriest sodanaudas.

Ņemot vērā gūto pieredzi, Komisija koriģēs pašas īstenoto praksi lietās, kas Tiesā ierosinātas saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu, gluži tāpat, kā tā darījusi attiecībā uz lietām, kuras Tiesā ierosinātas saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu⁽⁵⁾, un konsekvēnti lūgs Tiesu piespriest gan sodanaudu, gan periodisku kavējuma naudu. Nosakot sodanaudas apjomu atbilstīgi pieņemtajai praksei⁽⁶⁾, Komisija ņems vērā apjomu, kādā direktīva ir transponēta valsts tiesību aktos.

⁽¹⁾ Vienotā tirgus stratēģijas paziņojums (COM(2015) 550 final).

⁽²⁾ Komisijas paziņojums – Rezultātu Eiropa – kopienas tiesību aktu piemērošana, (COM(2007) 502 galīgā redakcija).

⁽³⁾ Sk. 33. gada ziņojumu par ES tiesību aktu piemērošanas pārraudzību, 27. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 12, 15.1.2011., 1. lpp.

⁽⁵⁾ Pārskatītais paziņojums par EK Līguma 228. panta piemērošanu, SEC(2005) 1658, 9.12.2005., 10.–12. punkts, kas attiecas uz lietu C-304/02 Komisija/Francija, [2005] ECR I-6263, 80.–86., 89.–95. punkts, kur Tiesa apstiprināja, ka par vienu un to pašu pārkāpumu var kumulatīvi piemērot gan kavējuma naudu, gan sodanaudu.

⁽⁶⁾ Sodanaudu aprēķinās, izmantojot metodi, kas noteikta pārstrādātā 2005. gada paziņojuma par EK Līguma 228. panta piemērošanu 19.–24. pantā, SEC(2005) 1658.

Saistībā ar šādu sodanādu tiks nodrošināts, ka lietās, kurās dalībvalsts novērš pārkāpumu, tiesvedības laikā transponējot direktīvu, Komisija šā iemesla dēļ vien vairs neatsauks savu prasību. Tiesa nevar pieņemt lēmumu piespriest kavējuma naudu, jo šādam lēmumam vairs nebūtu jēgas. Tomēr tā var piespriest sodanādu, tādējādi sodot par pārkāpumu, kas ildzis līdz pat tā novēršanas brīdim, jo šīs lietas aspekts nav vēl zaudējis jēgu. Komisija centīsies nekavējoties jebkurā tiesas procesa posmā informēt Tiesu, ja dalībvalsts būs izbeigusi pārkāpumu. Turklāt tā šādi rīkosies arī tad, ja pēc sprieduma pasludināšanas saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu dalībvalsts labos situāciju un tās pienākums samaksāt kavējuma naudu tādējādi vairs nebūs spēkā.

Pārejas periodā Komisija iepriekš aprakstīto precizēto praksi piemēros jebkurai pienākumu neizpildes procedūrai, attiecībā uz kuru lēmums par oficiālas paziņojuma vēstules nosūtīšanu tiks pieņemts pēc šā paziņojuma publicēšanas.

Visbeidzot, būtu jāatgādina, ka saskaņā ar noteikto savā 2011. gada paziņojumā, Komisija centīsies rūpīgāk noteikt atšķirības starp neatbilstīgu transponēšanu un (daļēju) netransponēšanu.

4. ES tiesību aktu sniegto priekšrocību nodrošināšana iedzīvotājiem: konsultācijas un kompensācija

Labāka izpilde sniedz priekšrocības gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem. Tiem nepieciešamas vienkāršas, praktiskas konsultācijas par to tiesībām saskaņā ar ES tiesību aktiem un par to, kā šīs tiesības vislabāk izmantot. Ja tiek pārkāptas iedzīvotāju un uzņēmumu individuālās tiesības, ir svarīgi palīdzēt tiem viegli rast un izmantot visatbilstošāko ES vai valsts līmenī pieejamo kompensācijas mehānismu.

Komisija palīdzēs iedzīvotājiem, uzlabojot viņu informētību par ES tiesību aktos paredzētajām tiesībām un par dažādiem valsts un ES līmenī pieejamajiem problēmu risināšanas rīkiem. Komisija vadīs, konsultēs un mudinās iedzīvotājus izmantot visatbilstošāko problēmu risināšanas mehānismu. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai iedzīvotāji saprastu pienākumu neizpildes procedūras būtību un liktu uz to attiecīgas cerības. Daudzi iedzīvotāji iesniedz sūdzības, cerot, ka tādējādi gūs finansiālu vai citu kompensāciju par ES tiesību aktu pārkāpumu. Tomēr viņi ar nožēlu secina: lai gan pienākumu neizpildes procedūras mērķis ir sekmēt vispārējās Savienības intereses, tā tomēr visos gadījumos nav visatbilstošākais līdzeklis reaģēšanai uz šādām situācijām. Pienākumu neizpildes procedūras galvenais mērķis ir nodrošināt to, ka dalībvalstis ES tiesību aktus īsteno vispārējās interesēs, nevis nodrošināt kompensāciju individuālos gadījumos. Valstu tiesas ir kompetentas par pamatotām atzīt darbības, ko īsteno fiziskas personas, kas lūdz valsts pasākumu atcelšanu vai finansiālu kompensāciju par šādu pasākumu radīto kaitējumu. Valsts iestādēm ir arī būtiska loma personu tiesību aizsargāšanā. Par to ir nepārprotami jāinformē sūdzību iesniedzēji, kuri lūdz kompensāciju individuālās lietās.

Tā kā sūdzības būtiski palīdz konstatēt ES tiesību aktu pārkāpumus, Komisija pastiprinās centienus uzlabot sūdzību izskatīšanu. Nolūkā pilnveidot pamatojumu, uz ko balstās sūdzības pamatotības novērtēšana, un atvieglot izskatīšanu un reaģēšanu sūdzību iesniedzējiem turpmāk būtu jāizmanto standarta sūdzību veidlapa. Komisija ir apņēmusies informēt sūdzību iesniedzējus par turpmāko rīcību saistībā ar iesniegtajām sūdzībām. Šajā nolūkā nepieciešams pārskatīt spēkā esošās administratīvās procedūras attiecībā ar sūdzību iesniedzējiem šajos jautājumos ⁽¹⁾ (sk. pielikumu).

Vienotā digitālā vārteja ⁽²⁾ nodrošinās iedzīvotājiem un uzņēmumiem vienotu kontaktpunktu, kas dos iespēju piekļūt visai ar vienoto tirgu saistītajai informācijai, saņemt palīdzību un konsultācijas, kā arī izmantot problēmu risināšanas pakalpojumus ES un/vai valsts līmenī. Tajā ir paredzētas arī valsts un ES mēroga procedūras, kas jāīsteno, lai darbotos Eiropas Savienībā. Ar šīs vārtejas starpniecību iedzīvotāji un uzņēmumi tiks informēti par Komisijas rīcības iespējām, aptuveno procedūru ilgumu un iespējamo rezultātu. Tajā interesentiem tiks norādīti arī personalizēti konsultāciju un problēmu risināšanas pakalpojumi.

Tāpēc Komisijai un dalībvalstīm vajadzēs sadarboties un izstrādāt tādu valsts līmenī pieejamo tiesiskās aizsardzības mehānismu kopumu, kurus iedzīvotāji var izmantot, lai saņemtu palīdzību individuālās lietās. Šajā sarakstā būs minēti arī šobrīd pieejamie ES mehānismi, piemēram, SOLVIT (tā ietvaros tiek sniegta informācija un nodrošināta palīdzība iedzīvotājiem, kā arī risinātas problēmas saistībā ar to, ka valsts iestādes nepareizi piemēro ES tiesību aktus pārrobežu gadījumos) un Eiropas Patērētāju centru tīkls (tā ietvaros konsultē un palīdz patērētājiem jautājumos par to tiesībām saistībā ar citā valstī vai tiešsaistē veiktiem pirkumiem un par būtisku strīdu ar uzņēmumiem izšķiršanu).

⁽¹⁾ 2012. gada 2. aprīļa paziņojums "Atjaunināts paziņojums par attiecībām ar sūdzības iesniedzēju saistībā ar Savienības tiesību piemērošanu", COM(2012) 154 final, 2.4.2012.

⁽²⁾ Kā norādīts paziņojumā par digitālo vienoto tirgu (COM(2015) 192 final, 17. lpp.) un paziņojumā par vienotā tirgus stratēģiju (COM(2015) 550 final, 5. un 17. lpp.).

SOLVIT rīcības plāns, ar ko tiek stiprināta SOLVIT loma ar ES tiesību aktiem saistīto sūdzību izskatīšanā, liecinās par Komisijas apņemšanos turpināt stiprināt šādu mehānismu lomu. Komisija plāno atjaunināt SOLVIT tīklu. Komisija pēta arī iespēju ieviest vienotā tirgus informācijas instrumentu, lai tiešā veidā no atlases kārtā izvēlētiem tirgus dalībniekiem vāktu kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju un labākas izpildes nodrošināšanas nolūkā uzlabotu sadarbību ar dalībvalstīm. Šāda administratīvā sadarbība ar dalībvalstīm⁽¹⁾ būtu jāturpina, lai palīdzētu atrisināt individuālas problēmas un pilnveidot paraugprakses apmaiņu. To izmantos arī, lai mudinātu valstu iestādes visās pieejamajās platformās, piemēram, Eiropas e-tiesiskuma portālā⁽²⁾, sniegt labāku informāciju.

Komisija nodrošinās ES tiesību aktu pilnīgu īstenošanu mediācijas un alternatīvas strīdu izšķiršanas jomā. Ar alternatīviem strīdu izšķiršanas mehānismiem var ievērojami palīdzēt patērētājiem un tirgotājiem viegli, ātri un lēti atrisināt strīdus, nevērsoties tiesā. Komisija 2016. gada februārī sāka tiešsaistes strīdu izšķiršanas platformas darbību, un šajā platformā ES patērētājiem un tirgotājiem tiek piedāvāts instruments tādu strīdu alternatīvai izšķiršanai, kas radušies saistībā ar līgumiem par pirkumiem tiešsaistē. Finanšu nozarē Komisija izveidoja Finanšu strīdu izšķiršanas tīklu, kura mērķis ir atvieglot pārrobežu strīdu izšķiršanu starp patērētājiem un finanšu pakalpojumu sniedzējiem saistībā ar finanšu pakalpojumiem. Citos ES tiesību aktos ir noteikti kopēji standarti sūdzību izskatīšanai un kompensācijas mehānismu nodrošināšanai visās dalībvalstīs (piemēram, Regula par pasažieru tiesībām⁽³⁾, publiskais iepirkums⁽⁴⁾, Maza apmēra prasību regula⁽⁵⁾).

5. Secinājumi

Vienota ES tiesību piemērošana visās ES dalībvalstīs ir būtiska ES darbībai. Komisija tāpēc pievērš lielu uzmanību tam, lai tiktu nodrošināta efektīva ES tiesību aktu piemērošana. Ar Eiropas Savienības tiesību aktu piemērošanu, īstenošanu un izpildes nodrošināšanu saistītās problēmas tiek risinātas gan ES, gan dalībvalstu līmenī. Lai sasniegtu politikā izvirzītos rezultātus, ir jāīsteno stratēģiskāka pieeja izpildes nodrošināšanai, proti, tāda pieeja, kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta problēmām, ko iespējams mainīt ar izpildes pasākumiem. Tā kā Komisijai ir svarīgi savlaicīgi nodrošināt informāciju par direktīvas transponēšanas pasākumiem, tad papildus stratēģiskajai pieejai, ko īsteno izpildes nodrošināšanai, tiek pārskatīta arī Komisijas pieeja attiecībā uz LESD 260. panta 3. punktā minētajām sankcijām. Komisija palīdzēs dalībvalstīm nodrošināt, lai iedzīvotāji un uzņēmumi varētu izmantot savas tiesības un saņemt tiesisko palīdzību valsts līmenī. Visu iesaistīto pušu kopīgie centieni gan Savienības, gan dalībvalstu līmenī nodrošinās ES tiesību aktu labāku piemērošanu visu pušu labā.

Šajā paziņojumā izklāstīto pieeju piemēros, sākot no tā publicēšanas dienas *Oficiālajā Vēstnesī*.

⁽¹⁾ Saskaņā ar LESD 197. pantu.

⁽²⁾ Šis portāls palīdz iedzīvotājiem labāk īstenot savs pamattiesības, nosakot kompetentās valsts iestādes, kas nav tiesas iestādes, kuru darbības joma ir cilvēktiesības. Tas 2017. gadā tiks ietverts Eiropas patērētāju tiesību datubāzē, kura tiks sniegta informācija par tiesu un valsts iestāžu veikto ES patērētāju tiesību piemērošanu.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Regula (EK) Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV L 46, 17.2.2004., 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regula (EK) Nr. 1371/2007 par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem (OV L 315, 3.12.2007., 14. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regula (ES) Nr. 1177/2010 par pasažieru tiesībām, ceļojot pa jūru un iekšzemes ūdensceļiem, un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 334, 17.12.2010., 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 181/2011 par autobusu pasažieru tiesībām un par grozījumiem Regulā (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 55, 28.2.2011., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV L 395, 30.12.1989., 33. lpp.); Padomes 1992. gada 25. februāra Direktīva 92/13/EEK, ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūram, ko piemēro subjektī, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV L 76, 23.3.1992., 14. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām (OV L 199, 31.7.2007., 1. lpp.).

PIELIKUMS

Administratīvās procedūras attiecībām ar sūdzības iesniedzēju saistībā ar Eiropas Savienības tiesību aktu piemērošanu**1. Definīcijas un piemērošanas joma**

“Sūdzība” ir jebkurš rakstveida sūtijums Komisijai, kurā norādīti pasākumi vai pasākumu vai prakses trūkums kādā dalībvalstī, kas ir pretrunā Savienības tiesību aktiem.

“Sūdzības iesniedzējs” ir jebkura persona vai struktūra, kas iesniedz sūdzību Komisijai.

“Pienākumu neizpildes procedūras” ir pirmstiesas posms procedūrām, ko Komisija par pienākumu neizpildi var ierosināt, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 258. pantu vai Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma (*Euratom* līgums) 106.a pantu.

Šeit aprakstītā pieeja ir piemērojama attiecībās starp sūdzības iesniedzējiem un Komisiju saistībā ar pasākumiem vai praksi, uz kuriem varētu attiekties LESD 258. panta piemērošanas joma. Tā nav piemērojama sūdzībām saistībā ar citiem Līguma noteikumiem, jo īpaši sūdzībām par valsts atbalstu, kas ietilpst LESD 107. un 108. panta piemērošanas jomā vai Padomes Regulas (ES) 2015/1589⁽¹⁾ piemērošanas jomā, un sūdzībām, kas attiecas tikai uz LESD 101. un 102. pantu.

2. Vispārīgi principi

Ikviens bez maksas var iesniegt Komisijai sūdzību par dalībvalsti saistībā ar jebkuru pasākumu (normatīvo vai administratīvu aktu) vai pasākuma vai prakses trūkumu dalībvalstī, ko tas uzskata par nesavienojamu ar Eiropas Savienības tiesību aktiem.

Sūdzības iesniedzējiem nav jānorāda sava ieinteresētība ierosināt procedūru, kā arī nav jāpierāda, ka pasākums vai pasākuma vai prakses trūkums galvenokārt un tieši skar sūdzības iesniedzēju.

Ievērojot izņēmumus, kas paredzēti 3. punktā, Komisija reģistrēs sūdzību saskaņā ar autora norādījumiem, kas minēti uz veidlapas.

Komisija var lemt par to, vai saistībā ar sūdzību būtu jāveic jebkādas turpmākas darbības.

3. Sūdzību reģistrēšana

Sūdzību par Eiropas Savienības tiesību piemērošanu dalībvalstī Komisija reģistrē īpaši izveidotā reģistrā.

Komisija sūtijumu neizskata kā sūdzību un tāpēc neregistrē īpašajā reģistrā gadījumā, ja:

- tas ir anonīms, tajā nav norādīta sūtītāja adrese vai norādītā adrese nav pilnīga,
- tajā nav ne skaidri, ne netieši norādīta dalībvalsts, uz kuru attiecināms pasākums vai prakse, kas ir pretrunā Savienības tiesībām,
- tajā norādīta privātu personu vai struktūru darbība vai bezdarbība, ja vien pasākums vai sūdzība neatklāj valsts iestāžu iesaisti vai neapsūdz tās bezdarbībā, reaģējot uz minēto darbību vai bezdarbību. Jebkurā gadījumā Komisija pārbauda, vai sūtijums neatklāj uzvedību, kas ir pretrunā konkurences noteikumiem (LESD 101. un 102. pants),
- tajā nav norādīts, par ko ir sūdzība (sūdzības pamats),
- tajā norādīts sūdzības pamats, attiecībā uz kuru Komisija jau ir pieņēmusi skaidru, publisku un konsekventu pieeju, ko paziņo sūdzības iesniedzējam,
- tajā norādīts sūdzības pamats, kas nepārprotami neietilpst Eiropas Savienības tiesību piemērošanas jomā.

4. Paziņojums par saņemšanu

Komisija izsniedz paziņojumu par saņemšanu visiem sūdzības iesniedzējiem 15 darba dienu laikā no sūdzības saņemšanas. Šajā paziņojumā norāda reģistrācijas numuru, uz kuru jāatsaucas visos turpmākajos sūtijumos.

Ja par to pašu sūdzības pamatu ir iesniegtas vairākas sūdzības, individuālu paziņojumu par saņemšanu var aizstāt ar publikāciju Eiropas Savienības tīmekļa vietnē *Europa*⁽²⁾.

(1) OV L 248, 24.9.2015., 9. lpp.

(2) http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/multiple_complaint_form_lv.htm.

Ja Komisija nolemj neregistrēt sūtijumu, tā par to paziņo autoram parastā vēstulē, norādot vienu vai vairākus iemeslus, kas uzskaitīti 3. punkta otrajā daļā.

Šādā gadījumā Komisija informē sūdzības iesniedzēju par iespējamiem alternatīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, piemēram, iespēju vērsties valsts tiesās, pie Eiropas ombudes vai pie valsts ombuda vai izmantot jebkuru citu valsts vai starptautisku sūdzību izskatīšanas procedūru.

5. Sūdzības iesniegšanas kārtība

Sūdzības jāiesniedz, izmantojot standarta sūdzību veidlapu. Tās jāiesniedz tiešsaistē vai jānosūta Komisijas Ģenerālsēkretariātam pa pastu uz adresi "1049 Brussels, Belgium", vai jāiesniedz kādā no Komisijas birojiem dalībvalstīs.

Sūdzībai jābūt rakstītai kādā no Eiropas Savienības oficiālajām valodām.

Sūdzību veidlapu pēc pieprasījuma var saņemt no Komisijas, un tā ir pieejama tīmekļa vietnē *Europa* ⁽¹⁾. Ja Komisija uzskata, ka sūdzības iesniedzējs nav ievērojis sūdzību veidlapas prasības, tā par šo situāciju informē sūdzības iesniedzēju un lūdz to aizpildīt veidlapu noteiktajā termiņā, kas parastos apstākļos nedrīkst pārsniegt 1 mēnesi. Ja sūdzības iesniedzējs neatbild noteiktajā termiņā, sūdzību uzskata par atsauktu. Izņēmuma apstākļos, kad sūdzības iesniedzējs acīmredzamu iemeslu dēļ nespēj aizpildīt veidlapu, no šīs prasības var atkāpties.

6. Sūdzības iesniedzēja un personas datu aizsardzība

Sūdzības iesniedzēja identitātes un iesniegtās informācijas atklāšana attiecīgajai dalībvalstij notiek tikai ar sūdzības iesniedzēja iepriekšēju piekrišanu, *inter alia* tai jāatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulai (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti ⁽²⁾.

7. Saziņa ar sūdzību iesniedzējiem

Pēc reģistrācijas var notikt turpmāka sūdzības izpēte sadarbībā ar attiecīgo dalībvalsti. Komisija rakstveidā par to informē sūdzības iesniedzēju.

Ja pēc tam uz sūdzības pamata tiek uzsākta pienākumu neizpildes procedūra, Komisija sazinās ar sūdzības iesniedzējiem un rakstveidā informē tos par katru procedūras posmu (oficiāla paziņojuma vēstule, argumentēts atzinums, lietas nodošana Tiesai vai lietas slēgšana). Ja par to pašu sūdzības pamatu ir iesniegtas vairākas sūdzības, minēto rakstveida saziņu var aizstāt ar paziņojuma publicēšanu tīmekļa vietnē *Europa*.

Sūdzības iesniedzēji jebkurā procedūras posmā uz vietas un paši uz sava rēķina var lūgt paskaidrot vai precizēt savu sūdzību pamatu Komisijai.

8. Sūdzību izmeklēšanas termiņš

Parasti Komisija izmeklēs sūdzības ar mērķi pieņemt lēmumu izsniegt oficiālu paziņojumu vai izbeigt lietu ne ilgāk kā vienu gadu no sūdzības reģistrācijas dienas, ja vien sūdzības iesniedzējs ir nodrošinājis visu nepieciešamo informāciju.

Ja šo termiņu pagarinās, Komisija par to rakstveidā informēs sūdzības iesniedzēju.

9. Sūdzību izmeklēšanas rezultāti

Pēc sūdzības izmeklēšanas Komisija var izdot oficiālu paziņojuma vēstuli, ar ko uzsāk procedūru pret attiecīgo dalībvalsti, vai var galīgi izbeigt lietu.

Komisija, izmantojot savu rīcības brīvību, lemj par pienākumu neizpildes procedūras ierosināšanu vai izbeigšanu.

10. Lietas slēgšana

Izņemot ārkārtas apstākļus, kuros nepieciešami steidzami pasākumi, situācijā, kad tiek nolemts, ka saistībā ar sūdzību netiks veikta nekāda turpmāka darbība, Komisija sūdzības iesniedzējam par to sniedz iepriekšēju paziņojumu vēstulē, norādot pamatojumu, kāpēc tiek ierosināts izbeigt lietu, un aicinot sūdzības iesniedzēju četru nedēļu laikā iesniegt komentārus. Ja par to pašu sūdzības pamatu ir iesniegtas vairākas sūdzības, minēto rakstveida saziņu var aizstāt ar paziņojuma publicēšanu tīmekļa vietnē *Europa*.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_lv/.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

Ja sūdzības iesniedzējs neatbild vai ar sūdzības iesniedzēju nav iespējams sazināties tādu iemeslu dēļ, par kuriem viņš pats ir atbildīgs, vai ja sūdzības iesniedzēja komentāri nepārlicina Komisiju pārskatīt savu nostāju, lieta tiek izbeigta.

Ja sūdzības iesniedzēja komentāri pārlicina Komisiju pārskatīt tās nostāju, sūdzības izmeklēšana turpināsies.

Sūdzības iesniedzēju rakstveidā informēs par Komisijas lēmumu lietu izbeigt.

11. Pienākumu neizpildes procedūras lēmumu publiskošana

Informāciju par Komisijas lēmumiem pienākumu neizpildes lietās publicē tīmekļa vietnē *Europa* ⁽¹⁾.

12. Piekļuve dokumentiem pienākumu neizpildes lietās

Piekļuvi dokumentiem pienākumu neizpildes lietās regulē Regula (EK) Nr. 1049/2001, kas īstenota ar noteikumiem, kuri izklāstīti pielikumā Komisijas Lēmumam 2001/937/EK, EOTK, Euratom ⁽²⁾.

13. Sūdzība Eiropas ombudei

Ja sūdzības iesniedzējs uzskata, ka, izskatot tā sūdzību, Komisija ir pieļāvusi administratīvu kļūmi, neievērojot kādu no iepriekš minētajiem pasākumiem, tas var vērsties pie Eiropas ombudes saskaņā ar LESD 24. un 228. pantu.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=lv.

⁽²⁾ OV L 345, 29.12.2001., 94. lpp.